

2. Latinismos

Como é ben sabido, existe un bo número de expresións latinas de uso actual máis ou menos estendido. Durante este ano estudaremos 150 destes latinismos, aprendendo o seu senso orixinario e o seu emprego actual, prestando atención ás diferenzas, se é que as hai. O obxectivo é sabelas empregar correctamente e saber algo da súa historia.

2.1. De *a posteriori* a *Ave, Caesar, morituri te salutant*

veremos unha lista destes latinismos, a través de presentacións dixitais, de igual xeito que faremos cos topónimos. Na primeira delas aparecen as seguintes expresións: **a posteriori**, **a priori**, **ab aeterno**, **ad kalendas graecas**, **ad hoc**, **ad libitum**, **ad multos annos**, **addenda et corrigenda**, **alea iacta est**, **alma mater**, **ante meridiem (a.m.)**, e **Ave, Caesar, morituri te salutant**.

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>a posteriori</i>		
<i>a priori</i>		
<i>ab aeterno</i>		
<i>ad kalendas graecas</i>		
<i>ad hoc</i>		
<i>ad libitum (ad lib.)</i>		
<i>ad multos annos</i>		
<i>addenda / corrigenda</i>		
<i>alea iacta est</i>		
<i>alma mater</i>		

<i>ante meridiem</i> (a.m.)		
<i>Ave, Caesar, morituri te salutant</i>		

2.2. De *bis* a *cum laude*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>bis</i>		
<i>bona fide</i>		
<i>calamo currente</i>		
<i>carnes tollendas</i>		
<i>carpe diem</i>		
<i>casus belli</i>		
<i>cave canem</i>		
<i>cogito, ergo sum</i>		
<i>conditio sine qua non</i>		
<i>contra naturam</i>		
<i>corpore insepulto</i>		

<i>corpus delicti</i>		
<i>cum laude</i>		

2.3. De *curriculum vitae* a *Errare humanum est*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>curriculum vitae</i>		
<i>cursus honorum</i>		
<i>de facto</i>		
<i>de incognito</i>		
<i>de iure</i>		
<i>deo volente</i>		
<i>doctor honoris causa</i>		
<i>do ut des</i>		
<i>dura lex, sed lex</i>		
<i>ecce homo</i>		
<i>editio princeps</i>		
<i>errare humanum est</i>		

2.4. De et cetera a habeas corpus

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>et cetera (etc.)</i>		
<i>ex aequo</i>		
<i>ex cathedra</i>		
<i>ex iure</i>		
<i>ex professo</i>		
<i>exempli gratia</i>		
<i>extra muros</i>		
<i>facta, non verba</i>		
<i>fiat lux</i>		
<i>gratis (et amore)</i>		
<i>grosso modo</i>		
<i>habeas corpus</i>		

2.5. De *Habent sua fata libelli a in aeternum*

As expresións latinas que analizaremos nesta podes atopalas na presentación *Latina dicta* (V). Son as seguintes: **habent sua fata libelli**, **hic et nunc**, **homo homini lupus**, **homo sapiens**, **hora est iam de somno surgere**, **horror vacui**, **ibidem**, **idem**, **id est**, **imprimatur/imprimi potest**, **in absentia** e **in aeternum**.

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>habent sua fata libelli</i>		
<i>hic et nunc</i>		
<i>homo homini lupus</i>		
<i>homo sapiens</i>		
<i>hora est iam de somno surgere</i>		
<i>horror vacui</i>		
<i>ibidem (ibid.)</i>		
<i>idem (id.)</i>		
<i>id est (i. e.)</i>		
<i>imprimatur / imprimi potest</i>		
<i>in absentia</i>		
<i>in aeternum</i>		

2.6. De *in albis* a *in situ*

As expresións latinas que analizaremos nesta podes atopalas na presentación *Latina dicta* (VI). Son as seguintes: *in albis*, *in articulo mortis*, *in dubio pro reo*, *in extremis*, *in fraganti* (*in fraganti delicto*), *in illo tempore*, *in itinere*, *in medio virtus*, *in memoriam*, *in mente*, *in pectore*, *in saecula saeculorum* e *in situ*.

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>in albis</i>		
<i>in articulo mortis</i>		
<i>in dubio pro reo</i>		
<i>in extremis</i>		
<i>in fraganti</i> (<i>in fraganti delicto</i>)		
<i>in illo tempore</i>		
<i>in itinere</i>		
<i>in medio virtus</i>		
<i>in memoriam</i>		
<i>in mente</i>		
<i>in pectore</i>		
<i>in saecula saeculorum</i>		

<i>in situ</i>		
----------------	--	--

2.7. De *intelligentibus pauca a manu militari*

Estas son as expresións latinas que corresponden a esta: **intelligentibus pauca**, **in vino veritas**, **in vitro**, **inter nos**, **interim**, **ipso facto**, **lapsus linguae/lapsus calami**, **lato sensu**, **magister dixit** e **manu militari**. Como decote, a explicación do uso de cada unha está nunha presentación: *Latina dicta (VII)*.

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>intelligentibus pauca</i>		
<i>in vino veritas</i>		
<i>in vitro</i>		
<i>inter nos</i>		
<i>interim</i>		
<i>ipso facto</i>		
<i>lapsus linguae / lapsus calami</i>		
<i>lato sensu</i>		
<i>magister dixit</i>		
<i>manu militari</i>		

2.8. De mare magnum a Noli me tangere

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>mare magnum</i>		
<i>mea culpa</i>		
<i>memento mori</i>		
<i>memorandum</i>		
<i>mens sana in corpore sano</i>		
<i>modus operandi</i>		
<i>modus vivendi</i>		
<i>mortis causa</i>		
<i>motu proprio</i>		
<i>mutatis mutandis</i>		
<i>nemine discrepante</i>		
<i>nihil novum sub sole</i>		
<i>nihil obstat</i>		

<i>noli me tangere</i>		
------------------------	--	--

2.9. De *Non plus ultra* a *per se*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>non plus ultra / plus ultra</i>		
<i>nosce te ipsum</i>		
<i>nota bene (n. b.)</i>		
<i>numerus clausus</i>		
<i>nunc et semper</i>		
<i>opere citato (o. c. / op. cit.)</i>		
<i>o tempora, o mores</i>		
<i>panem et circenses</i>		
<i>peccata minuta</i>		
<i>per se</i>		
<i>per accidens</i>		

2.10. De *per capita* a *Sic transit gloria mundi*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>per capita</i>		
<i>post data</i>		
<i>post mortem</i>		
<i>primus inter pares</i>		
<i>primum vivere, deinde philosophare</i>		
<i>pro indiviso</i>		
<i>quod natura non dat, Salmantica non praestat</i>		
<i>quorum</i>		
<i>rara avis</i>		
<i>requiescat in pace (R.I.P.)</i>		
<i>referendum</i>		
<i>Senatus Populusque Romanus (S.P.Q.R.)</i>		
<i>si vis pacem, para bellum</i>		

<i>sic transit gloria mundi</i>		
---------------------------------	--	--

2.11. De *sine cura* a *Tempus fugit*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>sine cura</i>		
<i>sine die</i>		
<i>sit tibi terra levis</i>		
<i>sponte sua</i>		
<i>statu quo</i>		
<i>stricto sensu</i>		
<i>sub iudice</i>		
<i>sui generis</i>		
<i>summum ius, summa iniuria</i>		
<i>superavit</i>		
<i>suum cuique</i>		
<i>(tamquam) tabula rasa</i>		

<i>tempus fugit</i>		
---------------------	--	--

2.12. De *totum revolutum* a *vox populi*

LATINISMO	SGDO. LITERAL	USO ACTUAL
<i>totum revolutum</i>		
<i>tu quoque, fili mi</i>		
<i>ultimatum</i>		
<i>urbi et orbi</i>		
<i>ut infra</i>		
<i>ut supra</i>		
<i>veni, vidi, vici</i>		
<i>verba volant, scripta manent</i>		
<i>verbi gratia</i> (v. gr.)		
<i>vice versa</i>		
<i>viva voce</i>		
<i>vox populi</i> (vox dei)		

REFERENCIAS

Agora indicaremos unhas referencias bibliográficas e dixitais que nos poderán axudar ó longo do curso no traballo deste apartado:

1. LIBROS

HERRERO LLORENTE, V.-J.; *Diccionario de expresiones y frases latinas*, Ed. Gredos, Madrid, 2001

Este diccionario constitúe unha ferramenta de consulta rápida, e inclúe un bo número de latinismos, con comentarios interesantes en cada un das entradas.

2. WEBS

http://es.wikipedia.org/wiki/Locuciones_latinas

Neste artigo da Wikipedia en español aparecen bastantes latinismos co seu significado, aparte dunha breve explicación introdutoria. Tamén, e como é de rigor na Wikipedia, ó final consigna diversos enlaces relacionados.

<http://www.yuni.com/library/latin.html>

Nesta web aparecen moitísimas expresións latinas acompañadas da súa tradución ó inglés.

